

ΑΝΕΦΙΚΤΟΣ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΑΝΕΥ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Υπό του Καθηγητού κ. WALT W. ROSTOW

«Οικονομική ανάπτυξις» είναι ὅρος, ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὴν μνήμην μας εἰκόνας ἐργοστασίων χάλυβος, διύλιστηρίων πετρελαίου, ἐργοστασίων παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ ἄλλα θελκτικὰ σύμβολα τῆς ἐκβιομηχανίσεως. Καὶ πολὺ ὀρθῶς. Ἡ βιομηχανία εἶναι οὐσιώδης διὰ τὴν πορείαν τῆς ἀναπτύξεως. Ἄλλ' ἐπίσης ἐξ ἴσου οὐσιώδης εἶναι καὶ ἡ γεωργία. Ἡ ἐπαναστατικὴ βελτίωσις τῆς γεωργίας εἰς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν ἀποτελεῖ, εἶμαι πεπεισμένος, θεμελιώδη προϋπόθεσιν διὰ τὴν διατήρησιν ὑψηλοῦ βαθμοῦ ἀναπτύξεως εἰς τὰς περιοχὰς αὐτάς, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς βιομηχανικῆς τῶν ἀναπτύξεως. Εἶναι ἐπόμενον, ὡς ἐκ τούτου, ὅτι αἱ ἠνωμέναι Πολιτεῖαι, μοιραζόμεναι τὴν γεωργικὴν τεχνολογίαν τῶν μὲ τὰς ἀναδυομένας χώρας, συντελοῦν ἀποτελεσματικώτατα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν.

Δίδων ἔμφασιν εἰς τὴν κρίσιμον σπουδαιότητα τῆς γεωργίας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, ἐπανέρχομαι εἰς μίαν πρότασιν, ἡ ὁποία ἐγένετο πρὸ δύο περίπου αἰῶνων ὑπὸ τοῦ Ἄνταμ Σμιθ εἰς τὸ ἔργον του «Πλοῦτος τῶν ἔθνων». Ὁ Σμιθ ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ γεωργικὴ παραγωγή, ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αὐτῆς ἐννοίᾳ, ἀποτελεῖ τὸ βασικὸν κεφάλαιον κινήσεως ἐνὸς ἔθνους κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἀναπτύξεώς του.

Τρεῖς οὐσιώδεις ρόλοι

Ἡ γεωργία προώρισται νὰ διαδραματίσῃ τρεῖς διαφορετικοὺς ἀλλὰ οὐσιώδεις ρόλους εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀναπτύξεως.

Πρῶτον: Ἡ γεωργία πρέπει νὰ ἐφοδιάζῃ μὲ τροφίμα, τὰ ὁποῖα χρειάζονται οἱ ραγδαίως αὐξανόμενοι ἀστικοὶ πληθυσμοὶ εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας. Ἐὰν δὲν ἀντιμετωπισθῇ ἡ ζήτησις, μπορεῖ νὰ προκύψῃ πείνα ἢ ἀκόμη καὶ λοιμὸς. Ἡ πρέπει νὰ ζητηθῇ, ἡ εἰσαγωγή τροφίμων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ ὁποία ἐξαντλεῖ τὸ ξένον συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ τὴν εἰσαγωγὴν βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ πρῶτων ὑλῶν.

Δεύτερον: Ἡ γεωργικὴ ἀνάπτυξις εἶναι ἀναγκαία ὡς κεφάλαιον κινήσεως

διὰ τὴν μὴ γεωργικὴν ἀνάπτυξιν—διὰ νὰ παραχθοῦν πρῶται ὕλαι διὰ τὴν βιομηχανίαν, διὰ νὰ ἀποκτηθῇ ξένον συνάλλαγμα καὶ διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν ἀπὸ τὴν γεωργίαν καὶ νὰ διατεθῇ διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ λειτουργίαν βιομηχανιῶν.

Τρίτον: Μία αὐξησὶς τῶν γεωργικῶν εἰσοδημάτων προκαλεῖ ἄλλας μορφὰς ἀναπτύξεως. Προβλέπει τὴν συσσώρευσιν κεφαλαίων, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν, μέσῳ οἰκονομιῶν ἀναγκῶν διὰ τὰς ἐπενδύσεις ἢ ὡς ἰδιαιτέρας σημασίας πηγὴν ἠϋξημένων εἰσοδημάτων ἐκ φόρων. Προβλέπει ἐπίσης εὐρείας ἀγορὰς διὰ τὴν βιομηχανίαν χημικῶν λιπασμάτων, τὸν γεωργικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ τὰ βιομηχανικὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ.

Ἡ Κομμουνιστικὴ Κίνα ἀποτελεῖ παράδειγμα τοῦ τί συμβαίνει ὅταν ἀγνοοῦνται αἱ ἀλληλεπιδράσεις μεταξὺ βιομηχανίας καὶ γεωργίας ἢ ἐξετάζονται ἀνεπαρκῶς.

Τὸ καθεστῶς τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας ἀπεδύθη κατὰ τὴν δεκαετίαν 1950 - 1960 εἰς ἓν πρόγραμμα ἐντόνου ἐκβιομηχανίσεως, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν ἐκσυγχρονισμὸν τῶν στρατιωτικῶν ἐγκαταστάσεών της. Ἀντικατέστησε τὴν μαζικὴν δύναμιν τοῦ συστήματος ἐλέγχου της, δι' οἰκονομικῶν κινήτρων καὶ τὴν ἀναγκαστικῶς ἐξαιρεθεῖσαν δύναμιν δι' ἐνὸς μὴ ἐπαρκοῦς ἐπιπέδου γεωργικῶν ἐπενδύσεων, ἰδιαιτέρως δὲ ἐπενδύσεων εἰς χημικὰ λιπάσματα.

Τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον προέκυψε ἀπὸ μίαν ἀκράϊαν περίπτωσιν μιᾶς ἐπιμόνου καὶ μονολιθικῆς ὁμάδος ἰσχυρογνωμόνων ἀνθρώπων, ὑπῆρξε τὸ ἀκόλουθον :

Πρῶτον, ἐσημειώθη κατάρρευσις εἰς τὰς γεωργικὰς προμηθείας, ὥστε ὀλόκληρον τὸ ἀχανές ἔθνος τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας διαβιοῖ με διατροφὴν κάτω τῆς βάσεως καὶ σχεδὸν τὸ ἥμισυ τοῦ ξένου συναλλάγματός της—περὶ τὰ 500 ἑκατομμύρια δολларίων—πρέπει τῶρα νὰ διατεθῇ διὰ τὴν ἀγορὰν τροφίμων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ παραλίους πόλεις.

Δεύτερον, ἐσημειώθη κάμψις τῆς δυναμικότητος ὅσον ἀφορᾷ τὴν προμήθειαν βιομηχανικῶν ὑλῶν ἀπὸ τὴν γεωργίαν εἰς τὴν βιομηχανίαν της καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰκανότητά της νὰ κερδίξῃ ξένον συνάλλαγμα ἀπὸ τὸν γεωργικὸν της τομέα. (Αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας ἐμειώθησαν κατὰ 50 % περίπου μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 καὶ 1962).

Τρίτον, ἐσημειώθη μείωσις τῶν συνολικῶν πόρων, οἱ ὅποιοι διατίθενται δι' αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πορείαν τῆς ἐκβιομηχανίσεως. Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Κίναν ἐμειώθη ριζικῶς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 καὶ 1962 ἴσως κατὰ 30 %.

Τὰ μέτρα τὰ ὅποια ἐλήφθησαν διὰ τὴν διόρθωσιν τῆς σοβαρᾶς αὐτῆς παραμορφώσεως τῆς πορείας τῆς ἀναπτύξεως τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας, οὐδὲν ἐπέτυχον, ὡς μίαν συνεχῆ βιομηχανικὴν ἀναγέννησιν, μολονότι ἀνεχαιτίσθη ἢ διάλυσις. Πολλὰ ἐργοστάσια ἀδρανοῦν ἢ δὲν λειτουργοῦν ἀποδοτικῶς. Ἑκατομμύρια ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀπωθήθησαν ἀπὸ τὰς πόλεις ἐκ νέου εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς διὰ νὰ συντηρηθοῦν ὅσον καλύτερον μποροῦν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καταλέγονται καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πλέον ἐξειδικευμένων ἐργατῶν καὶ

τεχνικῶν. Μὲ ἰδιωτικὰ κίνητρα μόνον μερικῶς ἀποκαθιστάμενα εἰς τὴν γεωργίαν, οἱ Κινέζοι χωρικοὶ καὶ οἱ μετανάσται ἐκ τῶν πόλεων, ἀγωνίζονται καὶ μόλις κατορθώνουν νὰ ζοῦν.

Πουθενὰ εἰς τὸν ἐλεύθερον κόσμον δὲν ἐσημειώθη ἀποτυχία τόσον δραματικὴ ὅσον ἐκείνη τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ διαπιστώσῃ τις ἕνα εἶδος σοβαρᾶς ὀργανικῆς παραμορφώσεως εἰς πάρα πολλὰς χώρας. Εἰς ἀριθμὸν ἀναπτυσσομένων ἐθνῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐπέτυχε νὰ ἐδραιωθῇ εἰς ὠρισμένας περιοχὰς καὶ ὠρισμένους ἀστικούς τομεῖς, μὲ ἀξιοσημείωτον καθυστέρησιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν.

Ἴσως ἡ ἔλλειψις αὐτῆ τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ ἀναπτύξεως εἰς τοὺς βιομηχανικούς καὶ γεωργικούς τομεῖς ἔπρεπε νὰ ἀναμένεται. Πολλοὶ νέαι κυβερνήσεις, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των διὰ ραγδαίαν ἐκβιομηχάνισιν, φαίνεται ὅτι θεωροῦν, πῶς ἡ ἔμφασις ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τῆς γεωργίας εἶναι ἐν εἶδος νεοαποικιοκρατίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀποφεύγεται. Αἱ φυσικαὶ διαθέσεις τῶν πολιτικῶν νὰ σκέπτονται τὰ ἀνωτέρω, ὑπεστηρίχθησαν ὑπὸ τῆς στάσεως τῶν ἐκλογέων, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπὸ τὸν λαὸν τῶν πόλεων. Οὕτω, διαπιστώνομεν εἰς πλείστας ἐκ τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν πολὺ ἀξιολόγους «νησίδας» βιομηχανικῆς καὶ συγχρόνου ἀστικῆς δραστηριότητος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν στασιμότητα ἢ τὴν πολὺ ἀργὴν πρόοδον εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς.

Τι δύναται νὰ γίνῃ διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ καλυτέρα ἰσορροπία μεταξὺ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ σπουδαίου γεωργικοῦ τομέως ;

Ἡ τεχνικὴ βοήθεια πρὸς τὴν γεωργίαν εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας πρέπει νὰ εἶναι ὑψηλὴ εἰς οἰανδήποτε κατάστασιν. Μεγάλῃ ἐργασία πράγματι προοδεύει, μὲ σκοπὸν τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνολογία ἄγονται ἀποτελεσματικῶς τόσον εἰς τὰς μεθόδους παραγωγῆς τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς καὶ τὰ ἐπίπεδα τῆς εὐημερίας της, ὅσον καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν.

Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι, μέσῳ τοῦ Πρακτορείου Διεθνoῦς Ἀναπτύξεως, διαθέτουν σχεδὸν 900 τεχνικούς εἰς τὰς ἀναδυομένας χώρας· οἱ ὅποιοι ἐφαρμόζουσι τὰς τεχνολογικὰς μεθόδους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Χιλιάδες ξένων τεχνικῶν ἐπεσκέφησαν τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας διὰ νὰ παρακολουθήσουν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἀμερικανικὰς μεθόδους παραγωγῆς καὶ ἐμπορίας. Τὸ Σῶμα Εἰρήνης τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν βοηθεῖ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτήν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἀμερικανικὰ ἰδρύματα. Ἐξ ἄλλου, διαδραματίζουν ρόλον καὶ αἱ διεθνεῖς προσπάθειαι, ὡς ἡ Ἐκστρατεία τοῦ Ὁργανισμοῦ Τροφίμων καὶ Γεωργίας διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς πείνης. Τέλος, τὸ Σχέδιον Κολόμπο προσφέρει οὐσιωδῶς εἰς τὴν Νοτιανατολικὴν Ἀσίαν.

Ἡ ὠμὴ ἀλήθεια, ἐν τούτοις, εἶναι ὅτι ἡ διάδοσις τῶν συγχρόνων μεθόδων εἰς τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν προχωρεῖ μὲ πολὺ βραδὺν ρυθμὸν διὰ τὸ καλὸν τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν. Δυνατὸν νὰ εἶναι χρήσιμον διὰ τὰς ἐνδιαφερόμενας χώρας νὰ ἐκτιμήσουν ὅ,τι ἐμάθαμε ἀπὸ τὰ πειράματα εἰς τὰ διάφορα

μέρη τοῦ κόσμου καὶ νὰ κατανοήσουν σαφῶς πῶς ἡ πορεία τῆς διαδόσεως — τώρα μᾶλλον ἐπίπονος καὶ δαπανηρὰ — δύναται νὰ διευρυνθῇ καὶ νὰ ἐπιταχυνθῇ.

Ὁ ρόλος τοῦ ἀμερικανικοῦ προγράμματος «Τρόφιμα διὰ τὴν Εἰρήνην» ὅσον ἀφορᾷ τὴν βοήθειάν του πρὸς τὰς ἀναπτυσσομένης χώρας διὰ τὴν τροφοδοσίαν τοῦ πληθυσμοῦ των, ἀποφεύγει τὴν διόγκωσιν τῶν τιμῶν, ἡ δὲ διατήρησις τοῦ ξένου συναλλάγματος εἶναι σημαντικὴ. Ἐκ τῆς 1954, τὰ ἀμερικανικὰ ἀγροτικὰ προϊόντα, ἔχοντα ἐξαγωγικὴν ἀξίαν ἄνω τῶν 12 δισεκατομμυρίων δολλαρίων, ἐφορτώθησαν κατὰ κύριον λόγον διὰ τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας. Τὰ τρόφιμα αὐτά, παραχωρούμενα ἐντελῶς δωρεάν ἢ πωλούμενα ὑπὸ ὄρους ἐκπτώσεως, βοηθοῦν τὰς ἀναπτυσσομένης χώρας νὰ ἐφοδιαστοῦν μὲ τὴν ἰδικὴν των γεωργικὴν παραγωγὴν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φάσεως τῆς γεωργικῆς των ἀναπτύξεως. Ἄλλὰ εἶναι οὐσιῶδες νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὴν λέξιν «ἐφοδιασμός», διότι αἱ εἰσαγωγαὶ τροφίμων εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας δύνανται νὰ εἶναι μόνον ἓνα πρόχειρον μέτρον. Αἱ αὐξήσεις τῶν πληθυσμῶν ἀπαιτοῦν διεύρυνσιν τῆς παραγωγῆς τῶν ἐγχωρίων προμηθειῶν καὶ μίαν περισσότερον ταχεῖαν διάδοσιν τῶν τεχνολογικῶν γνώσεων.

Διεύρυνσις τῆς ἀγορᾶς

Δὲν πρέπει νὰ παραβλέψωμεν μίαν δευτέραν οικονομικὴν πρότασιν τοῦ Ἄνταμ Σμίθ. Ἡ πρότασις. Ἡ ἐκβιομηχάνισις ἐξαρτᾶται, προκειμένου διὰ τὸ κέρδος τῆς καὶ τὴν ἐπιτάχυνσίν τῆς, ἀπὸ μίαν προοδευτικὴν διεύρυνσιν τῆς ἀγορᾶς, μὲ τὴν ἐξειδίκευσιν καὶ τὴν ἀποδοτικότητά, πού ἐπιτρέπει ἡ διεύρυνσις. Μὲ ἄλλα λόγια, ἐὰν ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται παραλλήλως μὲ τὴν βιομηχανίαν, οἱ ἀγρόται ἐξασφαλίζουν μίαν σημαντικὴν ἐγχώριον ἀγορὰν διὰ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα παράγει ἡ βιομηχανία —ὡς ἀκριβῶς οἱ ἐργάται τῶν βιομηχανιῶν ἐξασφαλίζουν μίαν ἀγορὰν διὰ τὴν ἀναπτυχθεῖσαν γεωργικὴν παραγωγὴν.

Εἰς πολλὰς ἀπὸ τὰς ἀναπτυσσομένης χώρας, ἡ ἐκβιομηχάνισις μειοῦται διότι ἠλλεῖπει μίαν ἐπαρκῶς εὐρεῖα λαϊκὴ ἀγορὰ διὰ τὰ βιομηχανικὰ ἀγαθὰ. Ἐπίσης, μίαν ὑπερβολικὴν ἀναλογία βιομηχανικῆς δυναμικότητος ἀφιεροῦται εἰς τὴν παραγωγὴν ἀγαθῶν διὰ τὸν σχετικῶς μικροαστὸν τῆς μέσης τάξεως. Κατὰ συνέπειαν, ἡ βιομηχανία λειτουργεῖ μὲ ἀδρανῆ δυναμικότητα, αἱ τιμαὶ καὶ οἱ δασμοὶ εἶναι ὑπερβολικὰ ὑψηλοί, τὰ δὲ κέρδη δὲν ρίπτονται ἐκ νέου εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Ἄν καὶ τὰ διάφορα σχέδια διὰ τὴν δημιουργίαν διεθνῶν κοινῶν ἀγορῶν μεταξὺ τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν ἐπιδοκιμάζονται εἰς ποικίλα θέματα —καὶ ἀξίζουν ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑποστηρίξεως— ὑποπτεύομαι ὅτι τὸ σπουδαιότερον καθήκον εἰς τὰς περισσοτέρας ἀναπτυσσομένης χώρας εἶναι νὰ μάθουν πῶς νὰ εὐρύνουν τὴν ἐγχώριον ἀγορὰν των διὰ τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα παράγουν.

Εἰς ὠρισμένας ἐκ τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν, νομίζω ὅτι θὰ ἦτο χρήσιμον νὰ ἐνθαρρυνθῇ ἡ μεταποίησις καὶ τὸ «μάρκετιγκ» εἰς τὰς ἀγροτικὰς

περιοχάς ἐπὶ ἀποδοτικώτερας βάσεως δηλαδή εὐθηνοῦ γεωργικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ εἰδῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια εἶναι πιθανόν νὰ ἀποτελέσουν, εἰς τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀγροτικῶν ἐπιπέδων, ἓνα κίνητρον διὰ τὴν υἰοθέτησιν καὶ ἐφαρμογὴν συγχρόνων μεθόδων γεωργικῆς παραγωγικότητος.

Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς προσπάθειάς θὰ ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἕνα ἰδιωτικὸν βιομηχανικὸν τομέα ἐνὸς ἔθνους εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ ἐμπορίαν ἀγαθῶν ἐπὶ τῆς βάσεως μιᾶς μαζικῆς ἀγορᾶς, ἀκόμη καὶ εἰς πτωχὰς χώρας. Δὲν ἔχω ὑπ' ὄψιν μου μόνον ὑφάσματα ἀλλὰ καὶ πάνινα ὑποδήματα, φακοὺς, οἰκιακὸν ἐξοπλισμὸν, ραδιόφωνα τρανζίστορς καὶ τὰ κλασσικὰ πρῶτης φάσεως διαρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ.

Ἐν συντομίᾳ, νομίζω ὅτι ἡ πείρα, ἡ ὁποία ἐπρωτοπόρησεν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ὑπὸ τῶν οἰκῶν διὰ παραγγελίας, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τὰς ἀστικὰς περιοχὰς ὑπὸ τῶν Σήαρς Ρέμπουκ καὶ εἰς τὰς ἀγροτικὰς ὑπὸ τῆς ἐταιρείας Ραπτομηχανῶν Σίνγκερ, δύναται νὰ ἔξη μίαν πραγματικὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὰ προβλήματα ὑποδομῆς, τὰ ὅποια ἀντιμετωπίζουν τώρα αἱ ὑπανάπτυκτοι περιοχαί.

Βεβαίως, ἔχω ἐπίγνωσιν τῆς φροντίδος μὲ τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ οἰοδήποτε μάθημα τῆς πείρας ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μας ἀναπτύξεως, εἰς ἄλλας κοινωνίας μὲ προβλήματα διαφορετικῆς ὑφῆς. Εἶναι σαφές, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ὑπάρχουν πολὺ ὀλίγαι ἀναπτυσσόμεναι περιοχαὶ ὅπου δύναται τις νὰ χρησιμοποίησιν εἰς τὴν οὐσίαν τὸν πίνακα παραγγελιῶν παρέχων τὸν βαθμὸν μόρφώσεως καὶ τὰς ταχυδρομικὰς ὑπηρεσίας. Ἐν τούτοις, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ πειραματισθῶμεν μὲ τοὺς φίλους μας εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας διὰ νὰ διαπιστώσωμεν τί μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν.

Τὰ ἀγαθὰ θὰ προκαλέσουν μίαν κάποιαν σύγχρονον ζωὴν εἰς τὴν ὑπαιθρον καὶ θὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς νὰ μοιρασθοῦν τουλάχιστον ὠρισμένα ἀπὸ τὰ φρούτα τῶν περισσοτέρων συγχρόνων τομέων μιᾶς ἀναπτυσσομένης κοινωνίας καὶ νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν περιστολὴν τῆς ἀθρόας καθόδου τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὴν ὑπαιθρον εἰς τὰς πόλεις. Εἰς Ἰνδὸς φίλος ὑπεστήριξε προσφάτως ὅτι αἱ μονάδες προβολῆς κινηματογραφικῶν ταινιῶν εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς δύναται νὰ μειώσουν σημαντικῶς τὰ κίνητρα τῶν ἀγροτῶν ὅπως κατέρχωνται εἰς τὰς πόλεις.

Θὰ ἔλεγον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προκαταρκτικῆς ἐξετάσεως τῶν πρακτικῶν προβλημάτων, ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἀπαιτεῖται εἶναι ὅπως ἓνας ξένος οἶκος μὲ πείραν εἰς τὴν μαζικὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἐμπορίαν, συνεργασθῇ στενῶς μὲ τοὺς τοπικοὺς βιομηχάνους καὶ ἐμπόρους. Ὁ ξένος οἶκος θὰ ἐβοήθει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων ἐπιθεωρήσεων τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν μεθόδων διανομῆς —πιθανῶς τὰ κινητὰ καταστήματα νὰ μεταφέρωνται εἰς φορτηγὰ αὐτοκίνητα. Θὰ συνήπτοντο συμφωνίαι διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ «μᾶξιμου» τῆς ἐγχωρίας βιομηχανίας, καὶ αἱ χρηματοδοτήσεις θὰ ὀργανοῦντο εἰς τρόπον ὥστε νὰ πιάσουν μετὰ 3 ἢ 5 ἔτη καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν κέρδη ἐπὶ καθαρᾶς ἐμπορικῆς βάσεως.

Θὰ προέβαινον εἰς μίαν πρόσθετον παρατήρησιν: Οὐδεμία μορφή ξένης ἐπιχειρήσεως πρόκειται νὰ δημιουργήσῃ πιθανῶς ὀλιγωτέρας δυσκολίας εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας ἀπὸ ἐκείνην ἢ ὅποια —ἐν συνδυασμῷ μὲ τοὺς τοπικοὺς πληθυσμοὺς καὶ τὰ ἰδρύματα— ἀποσκοπεῖ νὰ εὐρύνη τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν διανομὴν τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν διὰ τοὺς πτωχοὺς πολίτας καὶ νὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ τὰ μέσα διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς γεωργικῆς τῶν παραγωγῆς.

Ἡ «λανθάνουσα» οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν ἀποτελεῖ ἕνα κρίσιμον σημεῖον σήμερον. Πρόσφατοι ὑπολογισμοὶ τοῦ Πρακτορείου Διεθνoῦς Ἀναπτύξεως ἀναφέρουν, ὅτι τὸ 70% περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀναπτυσσομένων περιοχῶν διαβιοῖ ἤδη εἰς κοινωρίας, αἱ ὅποια εἴτε κατέδειξαν ἀπολύτως σαφῶς μίαν δυνατότητα νὰ ἀναπτυχθοῦν κανονικῶς, εἴτε, μὲ κάποιαν πολιτικὴν σταθερότητα καὶ τύχην, πρέπει νὰ ἀναδειχθοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη. Ἀλλὰ ἡ ἐν γένει ἀνάπτυξις δὲν εἶναι ἐξισορροπημένη.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον ποὺ δυνάμεθα πλέον νὰ θεωρήσωμεν τὴν βιομηχανικὴν καὶ γεωργικὴν ἀνάπτυξιν ἀπλῶς ὡς ἀνταγωνιζομένην δι' ὀλίγους κεφαλαιουχικοὺς πόρους. Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ ἀναπτυσσομένου κόσμου ἡ ἀρχικὴ βάσις διὰ τὰς ἐξορμήσεις καθιερώθη εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὰς ἀστικὰς περιοχάς, ἀλλὰ ἡ διατήρησις τῆς ὀρμῆς αὐτῆς ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ διάδοσις τῆς συγχρόνου τεχνολογίας, μὲ τὰ σὺν αὐτῇ, ἐξαπλωθῇ ἐπὶ διεθνoῦς βάσεως. Πρέπει νὰ ἐξαπλωθῇ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς καθυστερημένας ἀγροτικὰς περιοχάς, αἱ ὅποια ἀποτελοῦν συγχρόνως μίαν σχετικῶς μὴ χρησιμοποιουμένην πηγὴν τροφίμων, καὶ βιομηχανικῶν ἀγορῶν.

Ἐχοντες δημιουργήσει κατὰ τὴν πρώτην μεταπολεμικὴν δεκαετίαν τὰ ἰδρύματα διὰ τὰς ἐξορμήσεις εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας περιοχάς, ἀντιπροσωπεύοντα τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ σχετικοῦ πληθυσμοῦ, πρέπει νὰ ἐκκινήσωμεν διὰ νὰ καταστήσωμεν συνείδησιν τὴν πορείαν, ἐὰν δὲν ἐπιθυμῶμεν νὰ ἀνακόψωμεν τὴν ροπὴν, ἢ ὅποια ἐπετεύχθη ἤδη.